

Provincie Zeeland
p/a Statengriffie
T.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Regeling gerichte opkoop veehouderijen	24862		

Middelburg, 9 maart 2021

Geachte voorzitter,

Op 23 februari 2021 heeft ons college kennis genomen van de regeling gerichte opkoop veehouderijen zoals die op 3 november 2020 in de Staatscourant is gepubliceerd (2020, 57568) en als bijlage bij deze brief is gevoegd. Daarnaast zijn de voor uitvoering van deze regeling beschikbaar gestelde geldmiddelen tijdig (voor 4 maart jl.) bij het RVO opgevraagd. Middels deze brief willen wij u inhoudelijk over de regeling en de ons besluit omtrent de eerste processtappen in de uitvoering van deze Regeling informeren.

Aanleiding Regeling gerichte opkoop veehouderijen

In haar brief aan de Tweede Kamer van 7 februari 2020 heeft de minister van LNV aangekondigd dat vanuit het Rijk in totaal € 350 miljoen beschikbaar komt voor gerichte aankoop van veehouderijen (piekbelasters) om de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden te laten dalen en ruimte te maken voor blijvende boeren. Deze aankondiging is bevestigd in de Memorie van Toelichting bij het op 12 oktober 2020 ingediende voorstel tot wijziging van de Wet Natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering).

De gerichte aankoop van piekbelasters stikstof is daarnaast één van de 16 bronmaatregelen voor het terugdringen van de stikstofbelasting van natuurgebieden die de minister van LNV heeft genoemd in haar brief van 24 april 2020 over de structurele aanpak van de stikstofproblematiek.

Van het landelijke budget van € 350 miljoen voor de gerichte aankoop van piekbelasters stikstof heeft de minister van LNV op 27 oktober 2020 de Regeling provinciale aankoop veehouderij nabij natuurgebieden (verder: de Regeling) ingesteld, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 2 november 2020 (2020, 57568). Voor deze regeling is in de eerste tranche € 95 miljoen beschikbaar gesteld. De Provincie Zeeland ontvangt in de eerste tranche € 5,3 miljoen. Ons college van Gedeputeerde Staten heeft op 23 februari jl. besloten om haar deel tijdig (voor 4 maart 2021) op te vragen bij het RVO. Vooraf is slechts bij benadering aan te geven hoeveel bedrijven zullen worden aangekocht. Onze ramingen laten zien dat in deze eerste tranche 1 à 2 bedrijven zullen zijn.

De door aankoop vrijkomende stikstofdepositieruimte wordt in samenwerking met provincies ingezet. Volgens de minister van LNV deels voor het herstel van de natuur door het verlagen van de depositie op Natura 2000-gebieden, deels daar waar nodig voor het legaliseren van

de PAS-meldingen, en voor het resterende deel voor alle ontwikkelingen die in een gebied noodzakelijk respectievelijk gewenst zijn, inclusief rijksprojecten.

De eerste tranche bestaat uit twee onderdelen die zich onderscheiden in de wijze waarop de minister de aankopen financiert. Voor de verdeling van deze onderdelen is in de Regeling een verdeelsleutel vastgesteld. De beschikbaar gestelde gelden dienden vóór 4 maart 2021 middels het e-loket van het RVO te worden opgevraagd. Dit is inmiddels gebeurd. Aangezien de minister een eenmalige specifieke uitkering kan verstrekken, is voorgesteld om het volledige beschikbare bedrag voor Zeeland aan te vragen. Deze beschikbaar gestelde middelen dienen zodanig te zijn aangewend, dat binnen 18 maanden na inwerkingtreding van de Regeling de koopovereenkomst is gesloten.

Niet aangewende middelen vloeien na afloop van de Regeling terug na het Rijk.

De eerste tranche vervalt met ingang van 1 november 2021 (een jaar na inwerkingtreding) waarna evaluatie plaats zal vinden. Het ligt in de planning dat er nog een 2de en 3de tranche volgen, de criteria die hiervoor zullen gelden zijn echter nog niet bekend. Ook is het de verwachting dat er eind 2021 nog een zogenaamde beëindigingsregeling zal worden opgesteld.

Beide bronmaatregelen zijn bedoeld voor beëindiging van piekbelastende veehouderijen. De landelijke beëindigingsmaatregel is weliswaar nog in voorbereiding, maar het is aannemelijk dat deze evenals de nu voorliggende opkoopregeling zal verplichten tot intrekking van vergunningen en het - tegen betaling van de marktwaarde - laten doorhalen van dierenrechten door de stoppende piekbelasters stikstof.

Hoofdpijnen regeling

De Regeling gerichte opkoop is primair gericht op het aankopen van de stallen en andere bedrijfsgebouwen van veehouderijen die als piekbelaster van stikstof op stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden kunnen worden aangemerkt. Het gaat hier om bedrijven waarbij de stikstofdepositie op stikstofgevoelige N2000 gebieden -voor zover gelegen binnen een straal van 10 km vanaf de vestiging van de veehouderij-, in het afgelopen jaar meer bedraagt dan 2 mol/ha/jr. Bedrijven die in aanmerking komen zijn bedrijven met productierechten (varkens-pluimvee- of fosfaatrechten) en bedrijven zonder productierechten voor het houden van vleeskalveren of andere runderen bestemd voor de productie van vlees, voor zover geen sprake is van melkvee, en bedrijven zonder productierechten voor het houden van melkgeiten. Het productierecht moet daarnaast voor ten minste 80% ter beschikking staan aan de veehouderij.

Naast de bedrijfsgebouwen mag ook de landbouwgrond worden gekocht, maar dit is niet verplicht. Voor Zeeland is dit wel wenselijk. Hoofddoel van de Regeling is blijvende stikstofreductie. Indien een aankoop van een veehouderij gepaard gaat met de aankoop van gronden, kunnen deze ook ingezet worden binnen een gebiedsgerichte aanpak met eveneens stikstofreductie als doel. Gronden kunnen in dat geval ingezet worden als ruilmiddel, om vervolgens in te zetten voor zogenaamde bufferzones, natuur- en bosontwikkeling en/of extensivering van de landbouw (nota Grondbeleid). De Regeling gaat uit van aankoop op basis van vrijwilligheid, op basis van de marktwaarde. Zij voorziet in vergoeding door het Rijk aan de provincies van vier soorten kosten:

- kosten voor het laten vervallen van productierechten;
- aankoopkosten van bedrijfsmiddelen en bedrijfsgebouwen (te verminderen met de restwaarde na afwaardering of verkoop);
- aankoopkosten van landbouwgrond (te verminderen met de restwaarde na afwaardering of verkoop);
- sloopkosten van gebouwen.

De Regeling bevat verder criteria voor kosteneffectiviteit, inhoudende dat de gemiddelde kosten voor de aan te kopen veehouderijen en landbouwgrond bepaalde bedragen niet te boven mogen gaan.

Randvoorwaarde: een bedrijf voldoet aan de criteria van de Regeling.

Wegingscriteria

Bij de prioritering van bedrijven die zich aanmelden voor aankoop zullen wij streven naar een goed evenwicht tussen enerzijds het terugdringen van de stikstofbelasting van stikstofgevoelig Natura 2000-gebied en anderzijds het bijdragen aan de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Hierbij nemen wij de omvang en de locatie van de depositievermindering door beëindiging van de veehouderij in aanmerking én de specifieke meerwaarde die het beschikken over de aan te kopen grond kan bieden bij de aanpak van de diverse gebieden.

Het kan gebeuren dat er meer bedrijven in aanmerking willen komen voor de regeling dan dat er beschikbare middelen zijn. Naast de criteria van de Regeling willen we daarom voorstellen een aantal wegingscriteria te hanteren. Gezien de complexiteit en afhankelijkheid van het aanbod blijft de uiteindelijke afweging maatwerk:

- Een bedrijf met een grote impact op de meest overbelaste N2000 gebieden heeft in principe de voorkeur boven een bedrijf met een meer verspreid reductie effect op diverse N2000 gebieden;
- Een bedrijf met een grote impact op overbelaste N2000 gebieden binnen de provinciegrens heeft in principe de voorkeur boven een bedrijf met (ook) effect op N2000 gebieden buiten Zeeland;
- Een bedrijf met grond (landbouwpercelen) heeft in principe de voorkeur boven een bedrijf zonder grond. Het aankoopbedrag is dan hoger maar de vrijkomende percelen kunnen vervolgens weer ingezet worden, bijvoorbeeld als ruilgrond, voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof en/of andere publieke doelen;
- Een bedrijf met, naast stikstofreductie, een extra doelstelling voor aankoop. Dit kan het geval zijn wanneer er op die locatie andere doelen een rol spelen zoals op het gebied van volhoudbare landbouw, natuurontwikkeling en ruimtelijk ordening.

Inzet en noodzaak provincie Zeeland

De Regeling aankoop piekbelasters stikstof die het Rijk op 3 november 2020 heeft opengesteld biedt een kans om tot vermindering van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te komen. De provincie mag deze kans niet voorbij laten gaan. Gezien de forse overbelasting met stikstof van onder andere de Natura 2000-gebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren in onze provincie vinden wij het van groot belang gebruik te maken van de Regeling en de bijbehorende geldmiddelen. Daarbij gaat het niet alleen om het aankopen van stallen met het oog op beëindiging van veehouderijen, maar is verwerving van gronden – zoals hierboven al omschreven – ook belangrijk. Deze gronden kunnen namelijk bijdragen aan de gebiedsprocessen zoals extensivering van landbouwgronden, invulling van deze gronden voor natuur- of bosontwikkeling of verduurzaming in algemene zin. Blijvende stikstofreductie is te allen tijde het hoofddoel. Hoe de verhouding zal zijn tussen de inzet voor vermindering van stikstofdepositie en de andere inzet moet worden afgewacht, mede omdat vooraf niet is te zeggen welke piekbelasters met welk resultaat zullen worden aangekocht.

Bevoegdheid

Het aankopen van veehouderijen is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. De terbeschikkingstelling van hiervoor benodigde geldmiddelen is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Dit wordt in de voorjaarsnota opgenomen.

Inhoudelijke coördinatie

De inhoudelijke coördinatie en opdracht voor uitvoering van deze Regeling ligt binnen de Opgave Stikstof. Neveneffect van deze regeling is dat er ook gronden en/of gebouwen zullen worden verworven. Als deze grond wordt ingezet voor natuur- of bosontwikkeling dan wel voor extensivering van landbouw, dan vergoedt het Rijk onder bepaalde voorwaarden de afwaardering die daarmee gepaard gaat. Een van deze voorwaarden is een kosteneffectiviteitscriterium. Dit houdt kortgezegd in dat de kosten van grondaankopen maximaal € 1 miljoen per mol bespaarde depositie per hectare per jaar mogen bedragen. Het is te verwachten dat niet alle aan te kopen grond voldoet aan het kosteneffectiviteitscriterium en de andere voorwaarden. Voor die grond kan de provincie dan eigen middelen moeten inzetten via de grondbank Zeeland.

Proceskosten die samenhangen met de aankopen, zoals taxatie- en notariskosten of personele inzet, komen niet in aanmerking voor de dekking uit de Regeling. Hieronder vallen onder meer kosten van taxateurs, notarissen, kadaster en planvormingskosten voor herbestemming van de veehouderijlocatie.

Vervolg:

Zoals eerder aangegeven worden de veehouderijen aangekocht op basis van vrijwilligheid, tegen de op dat moment gelden marktprijzen. Deze worden op de gebruikelijke manier bepaald op basis van taxaties door gecertificeerde taxateurs. Hierdoor zal geen sprake zijn van staatssteun.

De strategie vanuit de Opgave Stikstof is dat de zogenaamde top 10 piekbelasters van stikstofdepositie op Zeeuwse N2000 gebieden, actief benaderd worden. Dit met als doel het informeren over de inhoud van de Regeling en eventuele belangstelling peilen. Binnen deze top 10 bevinden zich verschillende typen bedrijven, zowel met als zonder gronden en zowel melkvee-, pluimvee als varkenshouderijen.

Een aantal weken geleden is een persbericht verspreid waarin ondernemers op de regeling geattendeerd werden en werden opgeroepen om zich bij de provincie Zeeland te melden indien zij interesse hadden. Dit binnen de termijn van 28 februari 2021. Inmiddels hebben zich diverse ondernemers gemeld, waarbij bij een aantal bedrijven duidelijk is dat zij voldoen aan de criteria. Na afloop van deze periode volgt een zorgvuldige selectie en prioritering waarna het team Vastgoed met de bedrijven die voor aankoop in aanmerking willen komen, verkennende gesprekken zullen aangaan.

Volgens de opkoopregeling moeten de koopovereenkomsten uiterlijk binnen 18 maanden na de inwerkingtreding van de regeling worden gesloten. Aangezien de regeling voor de eerste tranche op 4 november 2020 van kracht is geworden is de uiterste datum voor het sluiten van koopovereenkomsten onder deze tranche 4 mei 2022.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.